

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

תורה – שמות פרק יד'

(י) ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל יהוה: (י) ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל יהוה: (י) ופרעה קרב וזקפו בני ישראל את עיניהם והוא מצראי נטליו בתריהו ודחילו לחדא וזעיקו בני ישראל קדם יי: (יא) ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למוות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: (יא) ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למוות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: (יא) ויאמרו למשה המדלית קברין במצרים דברתנא לממת במדברא מא דא עברתא לנא לאפקותנא ממצרים: (יב) הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדרל ממונו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממותנו במדבר: (יב) הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדרל ממונו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממותנו במדבר: (יב) הלא דין פתגמא די מללנא עמו במצרים למימר שבוק מננא ונפלח ית מצראי ארי טב לנא דנפלח ית מצראי מדנמות במדברא:

(יג) ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת יהוה אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד עולם: (יג) ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת יהוה אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד עולם: (יג) ואמר משה לעמא לא תדחלו אתעתדו וחוזו ית פורקנא דיי דיעבד לכונו יומא דין ארי כמא דחיותו ית מצראי יומא דין לא תוספון למחזיהו עוד עד עלמא:

(יד) יהוה ילחם לכם ואתם תחרשו: (יד) יהוה ילחם לכם ואתם תחרשו: (יד) יי יגית לכו קרב ואתו תשתקו:

(טו) ויאמר יהוה אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו: (טו) ויאמר יהוה אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו: (טו) ואמר יי למשה קבלית צלותו מליל עם בני ישראל ויטליו:

רש"י

לקחתנו משם. שיפורי פלנכס"א דינוין פשי"ט:
(יב) אשר דברנו אליך במצרים – (מכילתא) והיכן דברו ירא ה' עליכם וישפטו: ממותנו – מאשר נמות ואם ה' נקוד מלכפוס"ם (ר"ל חול"ם כנודע לבעלי דקדוק שקראו חול"ם מלכפוס"ם ועי' לקמן פ' יתרו ברש"י פסוק פן יפרוץ) היה נבאר ממותנו עכשיו שנקוד בשור"ק נבאר מאשר נמות וכן מי יתן מותנו שנמות וכן (ש"ב יט) מי יתן מוהי לאבשלום שאמות כמו (כפניה ג) ליום קומי לעד (דה"ב יח) עד יום שובי בשלום שאקום שאשוב:

(י) ופרעה הקריב – הי' לו לכתוב ופרעה קרב מהו הקריב הקריב עלמנו ונתאמץ לקדם לפנייהם כמו שהתנה עמהם: נוסע אחריהם – בלב א' כליש אחד. ד"א והנה מצרים נוסע אחריהם ראו שר של מצרים נוסע מן השמים לעזור למצרים. תנחומא: וילעקו – (מכילתא) תפשו אומנות אבותם. באברהם הוא אומר (בראשית יט) אל המקום אשר עמד שם. ביצחק (שם כד) לשוח בשדה. ביעקב (שם כח) ויפגע במקום:
(יא) המבלי אין קברים – וכי מחמת חסרון קברים שאין קברים במצרים ליקבר שם

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

עומד ומתפלל אמר לו הקב"ה לא עת עתה להאריך בתפלה שישראל נתונים בצרה ד"ר מה תלעק אלי עלי הדבר תלוי ולא עליך כמו שנאמר להלן (ישעיה מה) על בני ועל פועל ידי תנוני: דבר אל בני ישראל ויסעו – (מכילתא) אין להם אלא ליסע שאין הם עומד בפניהם כדאי זכות אבותיהם והם והאמונה שהאמינו כי וילאו לקרוע להם הם:

(יג) כי אשר ראייתם את מצרים וגו' – מה שראיתם אותם אינו אלא היום היום הוא שראיתם אותם ולא תוסיפו עוד:
(יד) ה' ילחם לכם – בשבילכם. וכן כי ה' נלחם להם וכן (חיוז יג) אם לאל תריבו וכן (בראשית כד) ואשר דבר לי וכן (שופטים ו) האתם תריבון לבעל:
(טו) מה תלעק אלי – למדנו שהי' משה

נביא – שופטים פרק ד' יד'–יט'

(יד) ותאמר דברה אל ברק קום כי זה היום אשר נתן יהוה את סיסרא בידך הלא יהוה יצא לפניך ויירד ברק מהר תבור ועשרת אלפים איש אחריו: (יה) ואמרת דבורה לברק קום ארי דין יומא דמסר יי ית סיסרא בידך הלא מלאכא דיי נפק לאצלחא קדמך ונחת ברק מטורא דתבור ועסרא אלפין גברא בתרוהי:

(טו) ויהם יהוה את סיסרא ואת כל הרכב ואת כל המחנה לפי חרב לפני ברק ויירד סיסרא מעל המדפכה וינס ברגליו: (טז) ותבר יי ית סיסרא וית כל רתיכיא וית כל משריתא לפתגם דחרב קדם ברק ונחת סיסרא מעל רתיכא ואפך ברגלזיה:

(טז) וברק רדף אחרי הרכב ואחרי המחנה עד חרשת הגזים ויפל כל מחנה סיסרא לפי חרב לא נשאך עד אחר: (טז) וברק רדף בתר רתיכא ובתר משריתא עד תקוף כרכי עממיא ואתקטלא כל משרית סיסרא לפתגם דחרב לא אשתאר עד חר: (יז) וסיסרא נס ברגליו אל אהל יעל אשת חבר הקיני כי שלום בין יבין מלך חצור ובין בית חבר הקיני: (יז) וסיסרא אפך ברגלזיה למשכנא דיעל אתת חבר שלמאה ארי שלמא בין יבין מלכא דחצור ובין בית חבר שלמאה:

(יח) ותצא יעל לקראת סיסרא ותאמר אליו סורה אדני סורה אלי אל תירא ויסר אליה האהלה ותכסהו בשמיכה: (יח) ונפקת יעל לקדמות סיסרא ואמרת ליה זור רבוני זור לותי לא תדחל וזר לותה למשכנא וכסיתיה בגונכא:

(יט) ויאמר אליה השקיני נא מעט מים כי צמאתי ותפתח את נאוד החלב ותשקהו ותכסהו: (יט) ואמר לה אשקיני כען זעיר מיא ארי צחי אנא למשתי ופתחת ית נורא דחלבא ואשקיתיה וכסיתיה:

רש"י

(יח) בשמיכה – תרגס יונתן: בגונכא, ופירש רב האי (שבת נא א): גונכא – גלופקרין, קוט"א בלע"ז:
(יט) נאל החלב – שהחלב מכביד את הגוף להיות נרדס:

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

כתובים – משלי פרק יד' לד-לה' פרק טו א'-ד'

- (לד) עֲדָקָה תְרוּמָם גּוֹי וְחֶסֶד לְאֲמִים חֲטָאת: (לד) צדקתא תרורם אומא וחסודא דעמי חטאי:
- (לה) רִצּוֹן מֶלֶךְ לְעֶבֶד מְשִׁפִּיל וְעִבְרָתוֹ תַהֲיֶיהָ מִבֵּישׁ: (לה) רעותיה דמלכא בעבדא סוכלתא ובסודחניה יבהתון:
- (א) מִעֲנָה רַךְ יִשֵּׁב חֲמָה וְדָבַר עֵצָב יַעֲלֶה אָף: (א) מלתא רככתא מהפכא חמתא ומלתא דעזיזא מסקא רוגזא:
- (ב) לְשׁוֹן חֲכָמִים תִּיטִיב דָּעַת וּפִי כְסִילִים יַבִּיעַ אֲוִלָת: (ב) ליטנא דחכימי משפר ידיעתא ופומהון דסכלי נביע שטיותא:
- (ג) בָּבֶל מְקוֹם עֵינֵי יְהוָה צְפוֹת רָעִים וְטוֹבִים: (ג) בכל אתר עינוי דיי חמין בבישי ובטבי:
- (ד) מִרְפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסֹלֶף בְּהָ שֶׁבֶר בְּרוּחַ: (ד) אסיותא דליטנא אילנא דחיי הוא ודאכל מן פרוהי נשבע:

רש"י

- (לד) לדהק תרומם גוי – ישראל. וחסד לאומי חטאת – שהיו נוטלי מזה ונותנים לזה:
- (לה) וסלף זה שבר ברוח – כשיסלף בל' סופה להביא עליו שבר הבא ברוח קדי' המוכנ'
- להפרע מן הרשעי' כמ"ס ברוח קדים עזה (שמות יד) ברוח קדים אפיס (ירמיה כ"ח) ברוח קדים תשבר אניות תרשיש (תהלים מ"ח):

משנה – בבא מציעא פרק ו'

(א) הַשׁוֹכֵר אֶת הָאֲמִנִי, וְהִטְעוּ זֶה אֶת זֶה, אִין לָהֶם זֶה עַל זֶה אֵלָּא תִרְעַמְת. שֹׁכֵר אֶת הַחֲמֹר וְאֶת הַקֶּדֶר לְהַבִּיא פְרִיפְרִין וְחֲלִילִים לְכַלָּה אוֹ לְמַת, וּפּוֹעֲלִין לְהַעֲלוֹת פְּשִׁתָּנּוּ מִן הַמִּשְׁרָה, וְכָל דָּבַר שְׂאֵבָה, וְחִזְרוּ בְּהוּ, מְקוֹם שְׂאִין שָׁם אָדָם, שׁוֹכֵר עֲלֵיהֶן אוֹ מִטְעוֹ:

כגון שאמר להם אי אפשי בכס צבוקר קודם שילכו אל המלחכה: ואת הקרר – כזי"ס גרסינו, כלומר בעל הקרון: פרייפרין – עמים משופין לעשות אפריון: חלילים – למת או לחתן: המשרה – מים ששורין בהן פשתן: מקום שאין שם אדם – שהוא אינו מואל פועלים לשכור והפשתן אבד: שוכר עליהם – בני אדם כשיעור שכון. אבל לא ביותר משיעור שכון: או מטען – אומר שיתן להם זוז יתר, ואינו נותן אלא מה שהתנה מתחלה:

רע"ב – (א) והטעו זה את זה – אחד מן האומנים שגלחו בעה"ב לשכור את חביריו והטעה אותם, כגון שאמר לו בעל הבית לשכור כל אי בארבעה דינרים ליום, והלך הוא ושכרם בשלשה, אין להם עליו אלא תרעומת, דהא סבור וקביל בשלשה, אלא שיכולים לומר לו לית לך אל תמנע טוב מצעליו. פירוש אחר, הטעו זה את זה, שחזרו בהם ולא ראו ללכת לעשות מלאכתו של בעה"ב כמו ששכרו עמו, או בעה"ב חזר בו

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

(ב) השוכר את האמנין וחזרו בהו, ידן על התחתונה. אם בעל הבית חוזר בו, ידו על התחתונה כל המשנה, ידו על התחתונה. וכל החוזר בו, ידו על התחתונה:

על כרחו יתן להם כמו שפסק, חוץ ממה שצריך להוציא בהשלמתה: כל המשנה ידו על התחתונה – כגון נתן אמר לכזב לכזבו אדום וכזבו שחור, אם השבח יותר על היציאה אין נותן לו שכרו שלם אלא דמי יציאת עניים וסממנים, ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח: וכל החוזר בו ידו על התחתונה – לחטוי המוכר שדה לחצירו באלף זוז ונתן לו מהם מאתים זוז וחזר בו המוכר, יד לוקח על העליונה, רצה אומר לו תן לי מעותי, רצה אומר לו תן לי קרקע כנגד מעותי. ואם לוקח חוזר בו, יד מוכר על העליונה, רצה אומר לו הילך מעותיך, רצה אומר לו הילך קרקע כנגד מעותיך:

רע"ב – (ג) השוכר את האומנין – בקבלנות, כך מלאכה כדך וכך מעות: וחזרו בהם – לאחר שעשו מקאתה: ידם על התחתונה – אם הוקרו פועלים ואינו מוצא מי שיגמרנה בשכר שהיה מגיע לאלו על העתיד לעשות, מעכב משכרם ממה שעשו, כל מה שיצטרך להוציא עד שתגמר מלאכתו בשכר שפסק עם אלו. ואם הוזלו פועלים וימצא מי שיגמרנה בפחות, ישומו להם מה שעשו ויתן להם מה שפסק, עשו חליה יתן להם חלי שכרן, ואין יכולים לומר לו הרי פועלים אחרים תחתנו לגמור מלאכתך ותן לנו כל שכרנו חוץ ממה שיטלו אלו: ואם בעה"ב חוזר בו ידו על התחתונה – יתן להם לפי מה שעשו, ואם הוזלה מלאכת הפועלים

(ג) השוכר את החמור להוליכה בְּהָר וְהוֹלִיכָהּ בְּבִקְעָה, בְּבִקְעָה וְהוֹלִיכָהּ בְּהָר, אִפְּלוּ זֶה עֶשֶׂר מִיָּלִין וְזֶה עֶשֶׂר מִיָּלִין, וּמִתָּה, חֵיב. [השוכר את החמור והבריכה, או שנעשית אנגריא, אומר לו הרי שלך לפניך. מתה או נשברה, חייב להעמיד לו חמור]. השוכר את החמור להוליכה בְּהָר וְהוֹלִיכָהּ בְּבִקְעָה, אִם הִחְלִיקָה פְּטוּר, וְאִם הוֹחֲמָה חֵיב. להוליכה בְּבִקְעָה וְהוֹלִיכָהּ בְּהָר, אִם הִחְלִיקָה חֵיב, וְאִם הוֹחֲמָה פְּטוּר. אִם מוֹחֲמָה הַמְּעֵלָה, חֵיב:

רגליה: או שנעשית אנגריא – שנלקחה לעבודת המלך: אומר לו הרי שלך לפניך – ודוקא כשאמר לו חמור זה, ושכרו למשאוי. אבל אם שכרו לרכוב עליו, אפילו אמר לו חמור זה, אינו יכול לומר לו הרי שלך לפניך. שמא תפול תחתיו בגשר או תשליכנו בראחת הפחחים. וכן אם השכיר לו חמור סתם אפילו למשאוי, אינו יכול לומר לו הרי שלך לפניך, אלא חייב להעמיד לו בהמה אחרת. ואם אינו מעמיד לו בהמה אחרת, אינו חייב ליתן לו כלום מכל שכר הדרך שהלך עמו: מתה או נשברה חייב – המשכיר למכור העור והנבלה לכלבים ולהוסיף מעות ולהעמיד לו חמור. או ישכור לו אחר דמי נבילה, שהרי חמור זה שיעבד לו. או יחזור לו שכרו:

רע"ב – (ג) בהר והולכה בבקעה ובקעה והולכה בהר – צראש ההר. ואף על פי שהדרך חלק וישר, חייב כשמתה מחמת אורח שלח הוחלקה ולא הוחמה, דהואיל ושינה זה יכול לומר לו לא מתה זו אלא מחמת שלח היתה למודה באויר הר וקשה לה, או לא היתה למודה באויר בקעה וקשה לה. ומשום הכי לא מפליג הכא בין הוחלקה להוחמה כמו דמפליג בסיפא: אם החליקה פטור – שבהר היא ראויה להחליק יותר, צראש ההר חד ומשופע ללדין: ואם הוחמה חייב – שהבקעה מעלה הבל לפי שההרים סביבה ואין אויר שולט בה, ואם הוחמה מחמת העלותה בהר, חייב, שהמעלה גרמה לה, והוא שינה להולכה בהר: והבדיקה – נסמית בדוק שבעין. פירוש אחר, התלעיו

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

(ח) הַמַּעֲבִיר חֲבִית מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּשְׂבָרָה, בֵּין שׁוֹמֵר חֲנָם בֵּין שׁוֹמֵר שְׂבָרָה, יִשְׁבַּע. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, זֶה וְזֶה יִשְׁבַּע, וְתָמָּה אֲנִי אִם יְכוּלִין זֶה וְזֶה לְשַׁבַּע:

אי שלא במקום מדרון נשברה, אפילו שומר חנם היכי מני משתבב שלא פשע, הא ודאי פשיעה היא. ור"מ סבר, שבועה זו לא מן הדין היא אלא תקנת חכמים היא, שאם אי אשה פוטר המעביר חבית ממקום למקום מן התשלומין ע"י שבועה זו, אין לך אדם שיעביר חבית לחבירו ממקום למקום לפיכך תקנו שישבע שלא זכוונה שברתיה ויפטר:

רע"ב – (ח) בין שומר חנם ובין שומר שכר ישבע – קא סלקא [דעתיה] ישבע שלא פשע ויפטר: רבי אליעזר אומר זה וזה ישבע וכו' – כלומר, אף אני שמעתי מרבותי כר' מאיר דזה וזה ישבע, אבל תמה אני על זה ועל זה היאך נפטרו בשבועה, לשומר שכר היאך פטור בשבועה ללא פשע, הא בלא פשיעה נמי חייב, שאין זה אונס אלא דומיא דגניבה ואבידה שהן קרובים לפשיעה ולאונס. ועוד,

גמרא – בבא מציעא דף ע"ה ע"ב

תניא רבי שמעון בן יוחי אומר מנין לנושה בחבירו מנה ואינו רגיל להקדים לו שלום שאסור להקדים לו שלום תלמוד לומר נשך כל דבר אשר ישך אפילו דיבור אסור: ואלו עוברין: אמר אביי מלוה עובר בכולן לזה עובר משום לא תשיך ולאחיק ולאחיק לא תשיך ולפני עור לא תתן מכשול ערב והעדים אין עוברין אלא משום לא תשימון עליו נשך תניא רבי שמעון אומר מלוי רבית יותר ממה שמרויחים מפסידים ולא עוד אלא שמושימים משה רבינו חכם ותורתו אמת ואומרין אילו היה יודע משה רבינו שיהיה ריוח בדבר לא היה כותבו כי אתא רב דימי אמר מנין לנושה בחבירו מנה ויודע שאין לו שאסור לעבור לפניו תלמוד לומר לא תהיה לו כנושה רב אמי ורבי אסי דאמרי תרוייהו כאילו דנו בשני דינין שנאמר הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים אמר רב יהודה אמר רב כל מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול וריש לקיש אמר גורם קללה לעצמו שנאמר תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק אמרו ליה רבנן לרב אשי קא מקיים רבינא כל מה דאמור רבנן שלח ליה בהדי פניא דמעלי שבתא לישדר לי מר עשרה זווי דאתרמי לי קטינא דארעא למזבן שלח ליה ניתי מר סהדי ונכתב כתבא שלח ליה אפילו אנא נמי שלח ליה כל שכן מר דטריד בגירסיה משתלי וגורם קללה לעצמי תנו רבנן שלשה צועקין ואינן נענין ואלו הן מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים והקונה אדון לעצמו ומי שאשתו מושלת עליו קונה אדון לעצמו מאי היא איכא דאמרי תולה נכסיו בנכרי איכא

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

דאמרי הכותב נכסיו לבניו בחייו איכא דאמרי דביש ליה בהא מתא ולא אזיל למתא אחרייתא:

רש"י על הגמרא

הרי אנו צאים צאק וצמים: עובר משום לפני עור – שעולה על רוחו של לוח לכפור: קללה – כשחזעו וזה כופר הכל, מקללן אותו ואומרין שהוא דובר על לדיק עתק: ומשחלי – ישכח הלוחתי, ואגרום קללה לעלמי: לועקין – צבית דין של מטה: ואינן נענין – שהרי הם גרמו לעלמן: קונה אדון לעלמו – מפרש לקמן: תולה מעותיו בצנכרי – אומר מעות שאני משתמש בהן של פלוני נכרי הם, שלא להשביע עלמו, ופעמים שהנכרי שומע, ומעמיד עדים, וחזעו צדיניהם:

מלוח עובר ככולן – צכל הני לחשיב צמתניתין, דהוא נותן צנשך צשעת הלוחה, והוא לוקח צשעת פירעון והוא לו כנושה, כשחזעו ודוחקו, והוא סס עליו נשך צשעת פיסוק התנאי, ונותן מכסול לפני הלוח להעבירו על לא תשיך לאחיד שהיא אזהרה ללוח: מפסידין – כדאמר צפירקין (עא, א) מתמוטטין לעולם: משה חכם – ליסנא מעליא נקט: לא תהיה לו כנושה – לא תראה צעיניו כנושה צו, שיראה ויבוש: לראשנו – לשון נושה, כדמתרגמינן כרשיא,

זוהר – בשלח דף מז' ע"א

(שמות יד) יי ילחם לכם ואתם תחרישון. רבי אבא פתח (ישעיה נח) אם תשיב משבת רגליך עשות חפציה ביום קדשי. זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא אתרעי בהון, לאתדבקא בהו, מפל שאר עמין דעלמא, ומגו דחמוותא דלהון, קריב לון לגביה, ויהב לון אורייתא, ויהב לון שבת, דאיהו קדישא מפל שאר יומין, ונייחא מפלא, וחדוה דכלא, ושקיל שבת, לקבל אורייתא פלא, ומאן דנטיר שבת, פאילו נטיר אורייתא פלא:

וקראת לשבת עונג, ענוגא דכלא, ענוגא דנפשא וגופא ענוגא דעלאין ותתאין. וקראת לשבת, מאי וקראת. דיזמין ליה. כמה דאת אמר, (ויקרא כג) מקראי קדש, פלומר, זמין, כמה דמזמין אושפיזא לביתיה. ועל דא וקראת לשבת ענג, דיזמין ליה, כמה דמזמין אושפיזא, בפיתורא מתקנא, בביתא מתקנא פדקא יאות, במיכלא ובמשתיא פדקא יאות, יתיר על שאר יומין. וקראת לשבת מפעוד יום. לקדוש יי מכובד, דא יום פפורים. תרי דאינון חד. וכברתו מעשות (דף מ"ז ע"ב) דרכיה, כמה דאוקימנא:

ממעזא חפציה ודבר דבר, והא אתמר, בגין דההיא מלה סלקא, ואתער מלה דחול לעילא. מאן דמזמין אושפיזא, ביה בעי לאשתדלא, ולא באחרא: תא חזי ההוא מלה דנפיק מפומיה דבר נש, סלקא ואתער אתערותא לעילא, אי לטב, אי לביש. ומאן דיתב בענוגא דשבתא, אסיר ליה

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

לְאַתְעָרָא מְלָה דְחוּל, דְּהָא פְּגִים פְּגִימוּ בְיוֹמָא קְדִישָׁא. מֵאן דִּיתִיב בְּהִילוּלָא דְמִלְכָּא, לָא יִתְחַזֵּי לְמִשְׁבַּק לְמִלְכָּא, וְיִתְעַסַּק בְּאַחְרָא. וּבְכָל יוֹמָא בְּעֵי לְאַחְזָא עוּבְדָּא, וְלְאַתְעָרָא אֲתַעְרוּתָא מִמָּה דְאַצְטְרִיךְ. וּבְשַׁבָּת, בְּמִלֵּי דְשְׁמִיָּא, וּבְקְדוּשָׁה דְיוֹמָא בְּעֵי לְאַתְעָרָא, וְלָא בְּמִלָּה אַחְרָא:

הלכה – הרמב"ם הלכות תשובה פרק ז'

(ג) אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה כגון זנות וגזל וגניבה אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההתול ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן מן הכל צריך לחזור בתשובה ואלו העונות קשים מאותן שיש בהן מעשה שבזמן שאדם נשקע באלו קשה הוא לפרוש מהם וכן הוא אומר יעזוב דשע וגו':

(ד) ואל ידמה אדם בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העונות והחטאות שעשה אין הדבר כן אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם ולא עוד אלא ששכרו הרבה שהרי טעם טעם החטא ופירש ממנו וכבש יצרו אמרו חכמים מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו כלומר מעלתן גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם מפני שהן כובשים יצרם יותר מהם:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.